

EPLEPSIYA KASALLIGI ETIOLOGIYASI, KLINIKASI VA DAVOLASH USULLARI

Muallif: Yuldasheva Nafisaxon Halimjon qizi
Quva Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat
Salomatligi texnikumi, maxsus fan o'qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada epilepsiya kasalligining kelib chiqish sabablari, patogenezi, klinik belgilari, tashxislash prinsiplari hamda zamonaviy davolash usullari haqida ilmiy ma'lumotlar berilgan. Epilepsiya – markaziy asab tizimida yuzaga keladigan takroriy tutqanoqlar bilan kechuvchi surunkali nevrologik kasallik bo'lib, uning erta tashxislanishi va to'g'ri davolanishi bemorning hayot sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: epilepsiya, tutqanoq, nevrologiya, paroksizmal holatlar, tashxis, davolash.

Abstract

This article provides scientific information about the etiology, pathogenesis, clinical manifestations, diagnostic principles, and modern treatment methods of epilepsy. Epilepsy is a chronic neurological disorder characterized by recurrent seizures due to abnormal electrical activity in the central nervous system. Early diagnosis and proper treatment play an important role in improving the quality of life of patients.

Keywords: epilepsy, seizure, neurology, paroxysmal conditions, diagnosis, treatment.

Kirish

Epilepsiya – dunyo bo'yicha keng tarqalgan nevrologik kasalliklardan biri bo'lib, aholining taxminan 1–2 foizida uchraydi. Ushbu kasallik miya neyronlarining

patologik faolligi natijasida paydo bo'ladigan takroriy tutqanoqlar bilan namoyon bo'ladi. Kasallikning klinik ko'rinishlari bemorning yoshiga, tutqanoqning turiga va miya zararlanish darajasiga qarab farqlanadi.

Epilepsiyaning etiologiyasi

Epilepsiyaning kelib chiqish sabablari ko'p qirrali bo'lib, ular tug'ma va orttirilgan omillarga bo'linadi. Tug'ma epilepsiya ko'pincha genetik omillar, homila rivojlanishidagi nuqsonlar, perinatal asfiksiya yoki tug'ruq jarayonidagi shikastlanishlar bilan bog'liq. Orttirilgan epilepsiya esa bosh miya travmalari, insult, miya o'smasi, yallig'lanish kasalliklari, metabolik buzilishlar va infeksiyalar natijasida rivojlanishi mumkin.

Epilepsiyaning klinik belgilar

Epileptik tutqanoqlar turlicha kechishi mumkin. Ular kichik paroksizmlardan tortib, katta toniko-klonik tutqanoqlargacha bo'lgan shakllarda namoyon bo'ladi.

Asosiy klinik belgilarga quyidagilar kiradi:

- hushdan ketish;
- mushaklarning tonik yoki klonik qisqarishlari;
- lab va yuz mushaklarining tirishishi;
- ko'zning qotib qolishi yoki tez-tez pirpirashi;
- qisqa muddatli xotira yo'qolishi;
- tutqanoqdan keyingi toliqish, bosh og'rig'i, uyquchanlik.

Epilepsiyaning tashxislash

Epilepsiya tashxisida bemorning klinik tarixi, tutqanoqning davomiyligi, takrorlanish darajasi va qo'shimcha belgilar alohida ahamiyatga ega. Zarur laborator va instrumental tekshiruvlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Elektroensefalografiya (EEG) – epileptik faollikni aniqlashning asosiy usuli;
- Kompyuter tomografiyasi (KT) yoki magnit-rezonans tomografiya (MRT);
- Qon tahlillari (metabolik yoki infeksiyon sabablarni aniqlash uchun).

Epilepsiyani davolash usullari

Epilepsiya davosi kompleks yondashuvni talab qiladi. Davolashning asosiy yoʻnalishlari quyidagilar:

1. Dorivor terapiya – antiepileptik preparatlar (karbamazepin, valproat, lamotrigin, levetirasetam).
2. Jarrohlik davolash – dori taʼsiri boʻlmagan ogʻir holatlarda qoʻllanilishi mumkin.
3. Ketogen dieta – bolalarda dori taʼsiri sust boʻlganda samarali.
4. Psixologik reabilitatsiya – ruhiy holatni barqarorlashtirish uchun.
5. Profilaktik choralar – uyqu rejimini tartibga solish, stressdan saqlanish, yorqin chiroqlardan ehtiyot boʻlish.

Xulosa

Epilepsiya – oʻz vaqtida tashxis qoʻyilsa va toʻgʻri davolansa nazorat ostida saqlanishi mumkin boʻlgan kasallikdir. Bemorlar hayot sifatini yaxshilash, tutqanoqlar sonini kamaytirish va ijtimoiy moslashuvni taʼminlash uchun kompleks yondashuv muhimdir.

Adabiyotlar

1. WHO. Epilepsy: Key facts.
2. Fisher R.S. et al. Epileptic Seizures and Epilepsy: Definitions. Epilepsia Journal.
3. Nevrologiya boʻyicha zamonaviy qoʻllanmalar.